

# Periodisme, Dades i Objectius de Desenvolupament Sostenible



INFORME DIAGNÒSTIC DEL  
PERIODISME DE DADES SOBRE OBJECTIUS DE  
DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE AL PAÍS VALENCIÀ

# Agraïments

Gràcies als responsables dels departaments de comunicació de la Universitat de València, Universitat d'Alacant i Universitat Jaume I de Castelló, als companys i companyes del curs Ferramentes digitals per a periodisme de dades obertes per al desenvolupament i a totes les persones entrevistades.

# Crèdits

Autora: Empar Peiró Benedicto

Disseny: Teresa Mora Machancoses

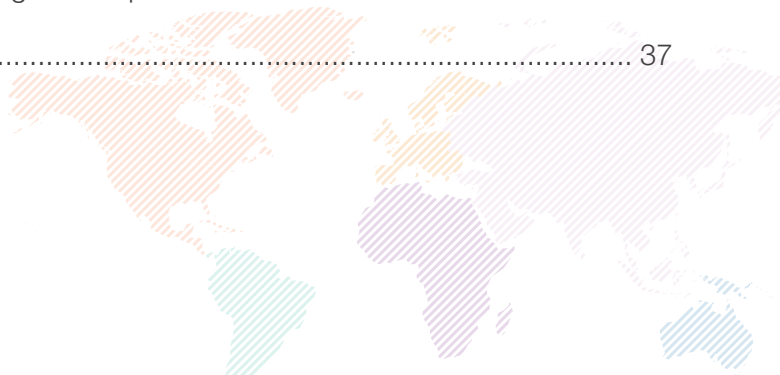
Coordinació tècnica: Amparo Francés Civera, Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament del País Valencià (ISCOD-PV)

Gener 2019

*Esta publicació ha sigut realitzada amb el suport financer de la Generalitat Valenciana. El contingut d'esta publicació és responsabilitat exclusiva d'ISCOD i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Generalitat Valenciana.*

# ÍNDEX

Pròleg .....	4
1. Introducció .....	6
2. Periodisme i ODS .....	9
3. Periodisme de dades.....	13
3.1. Formació .....	14
3.2. Portals de dades obertes.....	17
4. Periodisme de dades i ODS .....	19
4.1. Anàlisi d'informacions.....	20
4.2. Conclusions.....	22
5. L'opinió dels professionals de la informació .....	24
6. Dades obertes sobre ODS .....	29
7. Portal de dades obertes de la Generalitat .....	32
8. Recapitulació i propostes .....	34
8.1. Possibles línies temàtiques .....	35
8.2. Monitoratge de respostes a demandes d'ONGD .....	36
9. Annex 1 .....	37



## Pròleg

La tecnologia i els noves formes de comunicació produeixen una gran quantitat d'informació que pot utilitzar-se per a generar dades que permeten una millor i més oportuna interpretació dels fenòmens socials i econòmics. Son múltiples les fonts i els portals oficials de dades obertes, però son poques les lectures i interpretacions que es fan d'estes dades, poc accessibles i atractius al públic en general.

Les iniciatives de dades obertes augmenten la transparència i el valor d'aquesta per a la ciutadania, redueixen les ineficiències i les barreres a la informació, permeten aplicacions basades en dades que poden millorar la prestació de serveis públics i proporcionar dades publiques que també poden contribuir a definir polítiques públiques destinades a reduir les desigualtats. No obstant això, l'existència per si mateixa de portals de transparència i dades no garanteix ni el seu ús, ni la seua anàlisi ni la seua difusió al públic en general.

La transparència, la rendició de comptes, l'evidència empírica o la democratització de la informació està darrere de les dades obertes. I tot això pot i ha de ser posat al servei dels drets humans i la cooperació al desenvolupament.

Els mitjans de comunicació són actors clau per traure a la llum problemàtiques, són actors interessats en la construcció d'històries amb dades per a comunicar la realitat del desenvolupament sostenible i brindar solucions locals per a problemes globals.

És per això que des de l'Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament (ISCOD-PV) de la Unió General de Treballadors del País Valencià (UGT-PV), volem abordar esta temàtica gràcies al cofinançament de la Generalitat Valenciana i UGT-PV a través del projecte d'Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global: "Comunicant per al Desenvolupament i Periodisme de Dades: Creant Consciència".

Aquest informe és el resultat d'una tasca d'investigació realitzada per la periodista Empar Peiró Benedicto a la qual han contribuït persones de diferents àmbits: sector públic, acadèmic i periodístic. Desitgem que aquesta publicació contribuïska a posar el focus en l'ús de les dades amb un enfocament de drets, a comprendre les oportunitats i els reptes que les dades obertes suposen per a l'exercici d'un periodisme compromés amb el desenvolupament,

Cal superar les limitacions existents en l'actual i implicar, en particular als mitjans de comunicació, en la construcció de narratives sobre el desenvolupament sostenible basades en dades i l'ús pràctic per al seguiment a temàtiques relacionades amb el desenvolupament i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

**Marisa Baena Martínez**  
Delegada ISCOD-PV



# 1. Introducció

Aquest estudi pretén servir de base per a determinar la situació actual de la conjugació, per part del col·lectiu periodístic valencià, de dos elements: el periodisme de dades i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) establits en 2015 per l'ONU amb la voluntat d'erradicar la pobresa, protegir el planeta i assegurar la prosperitat.

Naix del convenciment que el periodisme de dades brinda enormes possibilitats d'abordar les temàtiques dels ODS. Pot contribuir notablement en la detecció, l'anàlisi i la difusió de problemàtiques, així com en la responsabilitat de l'acció dels poders públics envers les accions per a la resolució o reversió de la situació.

Amb aquest treball es pretén definir el moment actual d'aquesta unió (periodisme de dades i ODS) en l'àmbit del País Valencià i establir el diagnòstic de la seua situació per a proposar i justificar, a continuació, mesures destinades a la seua implementació.

L'estudi és necessari, atés que actualment no es troben publicacions que analitzen la combinació del periodisme de dades amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, ni en l'àmbit estatal ni en l'àmbit territorial valencià.

Sí que n'hi ha de dedicades al primer element. En aquest sentit, destaca l'informe de la Unió de Periodistes Valencians *Periodisme de dades en València* elaborat entre Gonzalo Gayo, Sergio Moreno i Lorena Ortega, que hi serà citat en diverses ocasions. Cal destacar-ne la utilitat a l'hora de definir què és el periodisme de dades, la noció que d'aquesta especialitat tenen els i les professionals de la informació, l'existència, el funcionament i l'ús de portals de dades obertes, concretament el de l'Ajuntament de València, la formació existent entre els professionals i l'alumnat dels Graus de Periodisme i la projecció de futur del periodisme de dades.

També cal tindre en compte el llibre *Dades generades per la ciutadania des del context valencià*, el primer volum d'una col·lecció de temes relacionats

amb la Transparència i el Govern Obert que vol dur a terme la Càtedra de Govern Obert, creada mitjançant conveni entre l'Ajuntament de València i la Universitat Politècnica de València.

En el present treball s'ha seguit un pla d'observació per detectar i quantificar les informacions periodístiques diàries que tracten temes de desenvolupament i observen l'ús d'estàndards del periodisme de dades en la seua elaboració. La investigació comprén les publicacions realitzades en un període d'un mes –des de l'1 fins al 31 d'octubre– en els següents diaris digitals generalistes valencians: les versions web, en obert, dels dos diaris amb més implantació en el nostre territori, *Levante-EMV* i *Las Provincias*, un altre de nascut en la xarxa i en valencià, *Diari La Veu*, les edicions digitals territorials d'*El País* i *El Mundo*, i *eldiariocv.es* Aquests diaris van ser seleccionats després d'una anàlisi inicial realitzada els últims dies de setembre que incloïa altres capçaleres descartades, finalment, per l'escassetat de notícies relacionades amb temes de desenvolupament.

També s'hi inclouen declaracions de periodistes valencians i docents de les universitats públiques valencianes que amb les seues observacions han contribuït a definir les conclusions d'aquest informe promogut per l'Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament (ISCOD), una entitat sense ànim de lucre constituïda per la Unió General de Treballadors (UGT) com a instrument específic per al desenvolupament d'accions dedicades a l'àmbit de la cooperació internacional i l'educació per al desenvolupament i la ciutadania global. Cofinancen aquest treball, juntament amb ISCOD, la Generalitat Valenciana i la UGT del País Valencià.

Tant l'anàlisi com les entrevistes denoten un estadi molt inicial del periodisme de dades en relació a temàtiques d'Objectius de Desenvolupament Sostenible. La publicació de notícies que combinen aquests dos elements és reduïda i està sotmesa a factors com les dinàmiques d'immediatesa de les redaccions, la falta de mitjans materials i de personal, l'escassa formació dels professionals de la informació en l'especialitat del periodisme de dades o la feblesa dels portals de dades obertes.

Per ajudar al seu avanç, aquest informe diagnòstic inclou la insinuació de línies temàtiques que podrien treballar-se des de l'ús de les dades obertes relacionades amb els cinc eixos dels Objectius de Desenvolupament Sostenible: persones, planeta, prosperitat, pau i aliances.

També s'ha considerat idoni plantejar una altra mesura amb incidència política: el monitoratge, des de l'anàlisi de dades obertes, de demandes concretes en el marc de la cooperació al desenvolupament, de cara al nou escenari polític preelectoral.



## 2. Periodisme i ODS

A l'hora d'observar els mitjans de comunicació valencians per buscar informacions sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ANNEX 1) calia determinar el tipus d'articles que es volia trobar. Es necessitaven exemples qualitius, susceptibles de considerar-se “models”. No va ser difícil. Afortunadament hi ha referents.

Una bona part es troben publicats a recer d'una iniciativa periodística compromesa amb els ODS, *Planeta Futuro*, la secció del diari El País nascuda en 2014 en col·laboració amb la Fundació Bill & Melinda Gates. En aquells moments, la pretensió d'El País era “*reforçar la cobertura informativa al voltant de temes de desenvolupament humà i sostenible i ajudar a enriquir el debat polític i social sobre aquests reptes*”, segons detalla *la notícia de la creació de la dita secció*. Arribaren a un acord similar al que la fundació tenia amb altres mitjans de comunicació internacionals com el diari britànic The Guardian i la cadena de televisió dels Estats Units NBC. D'aquesta manera, El País podia nodrir-se de les aportacions de desenes de periodistes repartits per tot el món.

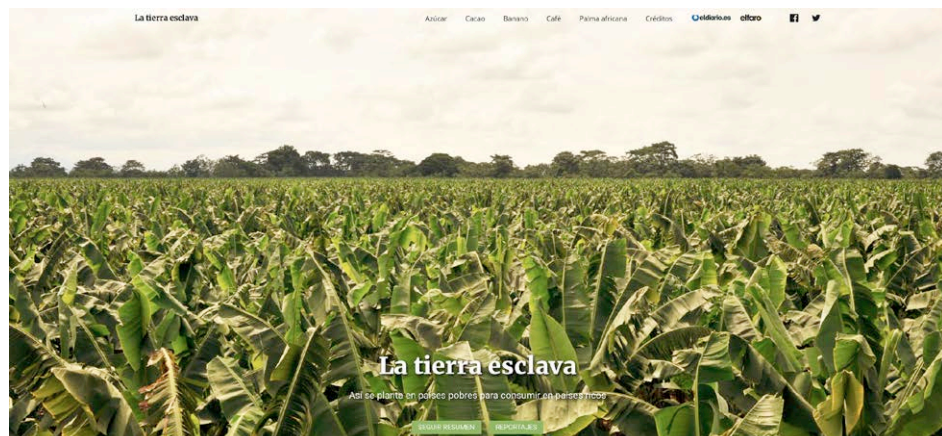


Font: [https://elpais.com/elpais/2018/09/24/planeta\\_futuro/1537808159\\_599868.html](https://elpais.com/elpais/2018/09/24/planeta_futuro/1537808159_599868.html)

En Planeta Futuro tenen cabuda reportatges com aquest, *De hambrientos a gordos*, publicat durant la preparació del present informe.

L'autor del text d'aquest reportatge és el periodista Carlos Laorden, que d'ell mateix diu que escriu sobre fam, nutrició, alimentació, agricultura, desenvolupament, canvi climàtic, drets humans... La idea del reportatge, amb la conclusió descrita en el titular, li va vindre, "com quasi sempre, d'observar dades obertes". "Després vaig iniciar el procés de contrastar aquesta observació amb distints experts, de l'OMS i d'altres organitzacions i sectors", ha explicat. El procés d'escriure els set reportatges el va ocupar unes tres setmanes. La recollida de dades, entrevistes i conferències va ser un procés obert i pensat al llarg de més d'un any amb la vista posada en el resultat final.

A continuació un altre exemple de periodisme lligat als ODS, en aquest cas publicat a eldiario.es, titulat *La tierra esclava*. Es tracta d'un reportatge fet en col·laboració amb el diari El Faro amb finançament de *Journalism Grants* un programa de subvencions que, segons es llig en la seua pàgina web, té com a objectiu "encoratjar els mitjans de comunicació perquè vagin més enllà dels seus enfocaments habituals de presentació d'informes i així establir una agenda nova i distinta per a la cobertura del desenvolupament". En els crèdits del reportatge figuren les persones implicades en la seua elaboració: dènou. Entre coordinadors, dissenyadors, programadors i periodistes, hi ha tres professionals definits com a periodistes de dades.



Font: <https://latierraesclava.eldiario.es/>

Continuem amb altres exemples. Aquest, *Tras el lucro del despilfarro*, també es va publicar a Planeta Futuro.

## Tras el lucro del despilfarro

El actual sistema de compra y venta de alimentos pone en riesgo los derechos de las personas más vulnerables y al planeta, según los expertos, que abogan por el consumo local

Font: elpais.com

A diferència dels dos reportatges anteriors, que focalitzaven la visió sobre l'àmbit mundial, aquest porta el fet global a l'àmbit local, i comença amb referències a una situació que es produeix a Catalunya per després ampliar-la al món.

Més a prop de casa nostra tenim aquest reportatge, titulat *El pati del col·legi, on es comencen a sembrar les desigualtats de gènere*, sobre un documental promogut per l'Associació per la Coeducació, que fa reflexionar sobre la distribució dels espais en els patis de les escoles. I aquest altre: *Patios coeducativos para combatir la "dictadura" de la pelota en los colegios*, que complementa l'anterior.

Comunitat Valenciana

## El pati del col·legi, on es comencen a sembrar les desigualtats de gènere

▶ | 'Patis vius, patis coeducatius', un documental per a reflexionar sobre la distribució dels espais en les zones d'esbarjo a l'escoles

Miguel Giménez  Seguir a @Mikelgro · València

03/10/2018 - 13:42h

Font: eldiariocv.es

Comunidad Valenciana

## Patios coeducativos para combatir la 'dictadura' de la pelota en los colegios

- ▶ Las líneas de los campos de fútbol establecen una "enorme frontera" que delimita los espacios ocupados por los niños y "arrincona" a las chicas y las limita a un papel secundario
- ▶ Un decreto de inclusión y equidad del Gobierno valenciano pretende identificar las barreras físicas y virtuales en los centros educativos para poder eliminarlas

Miguel Giménez [Seguir a @Mikelgro](#) - Valencia

22 comentarios

28/09/2018 - 21:46h



Font: eldiariocv.es

Els dos estan escrits pel periodista Miguel Giménez i van ser publicats en eldiariocv.es. Tracta un objectiu global, l'educació per la igualtat entre homes i dones, des de l'àmbit local valencià, des dels nostres col·legis.

### 3. Periodisme de dades

A continuació calia definir l'altre element d'atenció d'aquest informe, el periodisme de dades, abans de conjujar-lo amb les temàtiques d'ODS.

Podria definir-se com a periodisme d'anàlisi de grans quantitats de dades. Actualment existeix un gran nombre de dades generades per entitats i institucions públiques i privades a nivell local, autonòmic i internacional, que poden servir de font primària de treball. El periodisme de dades implica l'accés a aquestes, la seua neteja i processat, la seua anàlisi en relació amb la temàtica que s'estiga treballant i la presentació dels resultats a la societat.

Aquesta especialitat periodística va ser objecte d'anàlisi en el núm. 112 de *Cuadernos Artesanos de Comunicación*, publicat el setembre de 2016 després de la celebració, en la Universidad de Málaga, del I Congreso Internacional sobre Periodismo de datos: Nuevas narrativas para el Periodismo especializado.

En aquell monogràfic el periodisme de dades es defineix com *“una tècnica que permet recol·lectar i analitzar informació dispersa en bases de dades, formatar-ne el resultat amb l'ajuda de ferramentes de programació, i interpretar i transmetre la informació mitjançant llenguatges i recursos més adequats per a la generació digital”*.

En una altra publicació, cabdal per a l'anàlisi de la situació del periodisme de dades en el nostre territori, *Periodisme de dades a València*, la presidenta de la Unió de Periodistes Valencians, Noa de la Torre, especifica que *“el periodisme de dades no és una rutina estrictament nova, atés que en les redaccions sempre s'ha treballat amb taules, estadístiques, llistat i informes diversos”*. El que marca la diferència, aclareix, és la tecnologia: *“la tecnologia és la que permet hui a les administracions públiques l'abocament d'una ingent quantitat d'informació en els anomenats portals de transparència i també, al mateix temps, la que permet als mitjans de comunicació el tractament i filtratge d'aquest volum de dades inabastable d'una altra manera”*. A més, fa ressaltar el paper del periodista com a peça fonamental que permet *“convertir*

*les dades en històries, és a dir, interpretar-les perquè tinguen un sentit per a la ciutadania”.*

En la pràctica en el periodisme de dades, doncs, intervenen dos factors a considerar: l’habilitat per a l’ús de la tecnologia que el fa possible, que s’adquireix amb la formació en aquesta àrea, i l’existència de portals de dades obertes que els donen publicitat.

### **3.1. Formació**

En les conclusions de l’estudi *Periodisme de dades en València*, els seus autors posen en relleu la *“falta de formació en periodisme de dades de bona part dels professionals valencians”*, així com la *“falta de recursos de la majoria de mitjans de comunicació”*. La qual cosa *“no deixa de ser un problema per al desenvolupament d’aquesta pràctica periodística a València”*, en paraules de la presidenta de la Unió de Periodistes Valencians, Noa de la Torre.

Les condicions descrites en *Periodisme de dades en València* són pràcticament idèntiques a les que es desprenen de l’aproximació realitzada un any després en l’informe de línia de base del projecte d’ISCOD (convocatòria GVA 2017) *Comunicant per al desenvolupament i periodisme de dades: creant consciència*.

De la mostra explorada en aquest informe s’extrau:

1. El nivell de coneixement dels i les periodistes sobre el periodisme de dades és encertat en relació amb la definició de què és aquesta modalitat de periodisme, tot i que únicament el 40% de la mostra pot mencionar algun exemple concret de periodisme de dades.
2. El coneixement i l’ús que els i les periodistes fan de ferramentes digitals per a l’extracció, anàlisi i visualització de dades és prou limitat; de fet, són les ferramentes d’anàlisi i visualització les més desconegudes i, per tant, menys utilitzades.
3. Les actituds dels i les periodistes en relació amb el periodisme de dades

són positives. Consideren que aporta més periodisme d'investigació, major profunditat en les temàtiques que s'aborden, major precisió i anàlisi. Es reconeix la potencialitat del periodisme de dades per vincular fenòmens locals amb fenòmens globals (glocal).

4. Els riscos que s'identifiquen estan relacionats fonamentalment amb la metodologia en la generació de les dades, la interpretació i la lectura que es fa de les dades i la traducció al llenguatge periodístic de les dades, de forma que siga atractiva i comprensible a l'audiència.
5. La falta de capacitats en els i les professionals és la principal barrera que s'identifica per al major desenvolupament d'aquesta modalitat periodística.
6. La falta de recursos (humans i econòmics) és la principal limitació per al desenvolupament del periodisme de dades.

Davant d'aquests resultats, per revertir la problemàtica de la formació, s'han realitzat alguns cursos especialitzats en periodisme de dades adreçats als i les professionals de la informació. La Unió de Periodistes Valencians en va programar un en 2017 i recentment, el setembre de 2018, en va organitzar un altre ISCOD amb la col·laboració de la Càtedra de Govern Obert de la Universitat Politècnica de València i la Unió de Periodistes Valencians. En aquest últim curs es van mostrar ferramentes com Open Refine, ArcGis, Data-Miner.io, Tabula o Tableau.

Aquest cursos es presenten com a necessaris tenint en compte l'actual exclusió d'aquesta modalitat en el Grau de Periodisme i en el Grau de Comunicació en les universitats públiques valencianes.

En la Universitat de València, no hi ha cap assignatura que tracte el tema en cap dels dos graus, més enllà que els docents facen referència a algun cas o exemple. *“Els nostres plans d'estudi són de finals de la passada dècada i fins que no els modifiquem, si així s'acorda, el periodisme de dades no estaria present en els graus”*, afirma Dolors Palau Sampio, vicedegana de la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació d'aquesta universitat.

De manera tangencial, es toca en algunes àrees de disseny del Grau de Periodisme: *“Les meues assignatures estan orientades a les publicacions en paper i sí que veiem com analitzar dades i mostrar-les, és a dir, com fer infografies periodístiques, però únicament utilitzem programes de dibuix vectorial”*, apunta la professora associada Patricia Cabezuelo Campos.

En la Universitat d’Alacant tampoc hi ha, com a tal, l’especialitat de periodisme de dades.

En la Jaume I de Castelló el periodisme de dades s’aborda, des de fa vora cinc anys, en l’assignatura Periodisme especialitzat, de tercer curs del Grau de Periodisme. *“S’hi expliquen els seus fonaments professionals, exemples internacionals i la situació del cas espanyol. Des del punt de vista teòric i de casos d’estudi, s’hi comenten possibles fonts documentals i la potencialitat de la visualització de la informació associada al periodisme de dades”*, detalla el professor Pablo López Rabadán, responsable de la dita assignatura. D’altra banda, els últims anys s’han organitzat diversos seminaris sobre verificació de la informació (lluita contra la desinformació de les notícies falses) en què es fan servir bases de dades.

No obstant, Lopez Rabadán considera que *“hi ha prou marge per a aprofundir, en alguna optativa de quart curs i sobretot en estudis de postgrau”*. Aquest professor manté que el periodisme de dades *“és un àmbit d’especialització en desenvolupament, necessari per a la formació dels futurs periodistes, que aborda competències professionals rellevants”*. De moment, però, recorda que en formació específica només hi ha *“dos o tres postgraus consolidats a escala estatal, a Madrid i Barcelona”*. Un d’aquests és el Màster en Periodisme d’Investigació, Dades i Visualització, de la Universitat Rei Juan Carlos, que va per la setena edició. El preu és d’11.200 €.

A més, a les dificultats de cursar aquests màsters d’alt cost econòmic s’afegen esculls imposats pels mateixos mitjans de comunicació, que requereixen anys d’experiència per a la contractació de periodistes de dades, tot i la recent implantació d’aquests estudis. En À Punt Mèdia hi havia previstes huit places de periodisme de dades per a les quals es demanava una experiència mínima de cinc anys en tractament de dades. A la finalització d’aquest informe, encara no s’han cobert la totalitat d’aquestes places.



## 3.2. Portals de dades obertes

Pel que fa al panorama de portals de dades obertes, en *Periodisme de dades en València*, es resumeix que els professionals entrevistats, “*en general, valoren positivament els nous portals de transparència i govern obert, principalment el de la Generalitat, al qual citen la major part dels mitjans*”.

S'afeg que, pel que fa al portal *Govern Obert de l'Ajuntament de València*, “*es detecta un major desconeixement i menor ús*”. També s'indica que alguns mitjans consultats van explicitar que “*la informació abocada és escassa i la plataforma més complicada d'abordar*”.

Quant a altres portals, en la *Jornada sobre Transparència Municipal i Periodisme*, celebrada en l'UJI el passat mes d'octubre, es va analitzar el *Panell de Govern Obert* de l'Ajuntament de Castelló, que conté vora 800 estadístiques sobre la ciutat. La valoració dels experts que van intervenir en la jornada va ser, en principi, positiva en relació amb les possibilitats que ofereix el portal. El servei obté bona puntuació en estudis comparatius externs. No obstant això, el grau d'ús professional i consulta ciutadana és encara relativament baix.

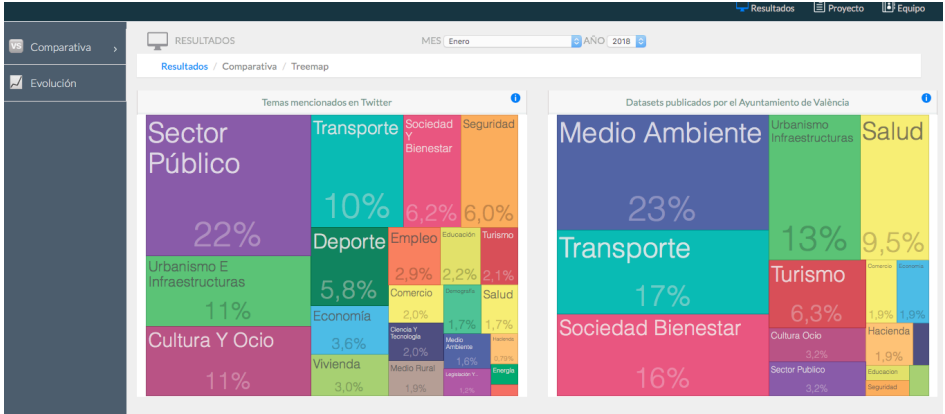
D'altra banda, en l'informe de línia de base del projecte *Comunicant per al desenvolupament i periodisme de dades: creant consciència* es recull com a conclusió que el col·lectiu periodístic reconeix el tercer sector com un actor rellevant per a la generació de dades, tot i que emfatitzen la necessitat del rigor metodològic en la generació d'aquestes.

No obstant això, més de la meitat dels i les periodistes enquestats per al dit informe no coneixia cap iniciativa de Dades Generades per la Ciutadania (DGC), és a dir, iniciatives a través de les quals la ciutadania produeix directament dades i informació –siga per completar o per contradir les dades oficials– per contribuir al seu apoderament.

Aleshores ja s'havia publicat l'informe *Dades generades per la ciutadania des del context valencià*. En aquest s'identifiquen i es caracteritzen nou iniciatives d'àmbit autonòmic, en diferent grau de consolidació: VLC per l'aire, Aterra Patraix, Mimoc02, ¿Respira Villena bien?, Calidad del agua del río Clariano, Reg a manta, Observatori ciutadà de l'Horta, Arrelant el Territori i Participació en el barri de Malilla. Iniciatives relacionades, en bona part, amb els ODS.

El coordinador de l'estudi va ser Diego Álvarez, aleshores director de la Càtedra de Govern Obert UPV-Ajuntament de València. Requerida la seua opinió sobre els portals de dades obertes de les administracions públiques valencianes, aquest descriu un panorama en què aquests portals “s’han popularitzat”. Considera que “en algunes ciutats disposen de quantitats considerables de datasets i amb les característiques desitjables”. Això no obstant, afeg que “una de les principals crítiques està relacionada amb les polítiques públiques de dades obertes i l’escassa –per no dir nul·la– participació de la ciutadania en la seua definició”.

En aquest sentit destaca l’aplicació, <https://marymatt.github.io>, que realitza una comparativa entre els conjunts de dades publicats en el portal de dades obertes de l’Ajuntament de València (a la dreta) i els temes dels quals es parla en Twitter (a l’esquerra). Una mostra de les diferències en els temes preeminents.



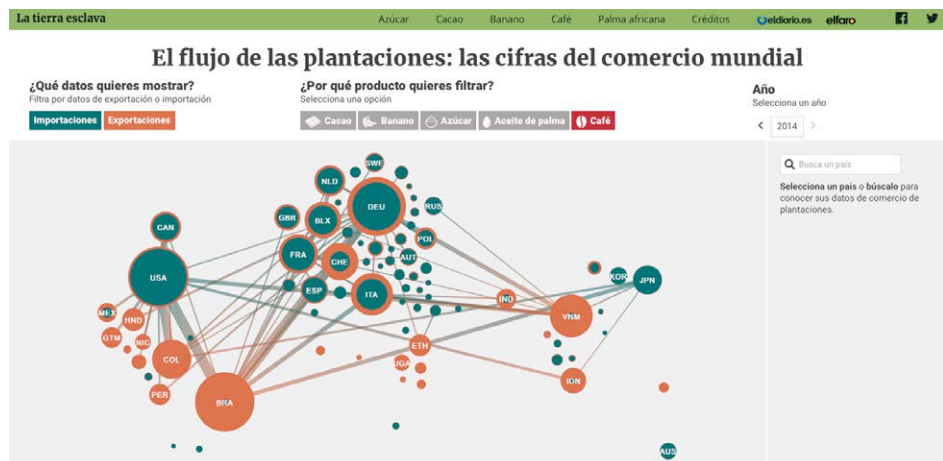
Font: <https://marymatt.github.io>

A més, si s’accedeix als diferents mesos es pot observar que el quadre corresponent al portal de l’Ajuntament de València a penes canvia. Això és degut a l’escassa actualització de les dades publicades.

## 4. Periodisme de dades i ODS

Estabrides ja bona part de les característiques del periodisme de dades en el País Valencià és moment d'acostar-se al seu ús en la generació d'informacions periodístiques en l'àmbit dels ODS.

Els indicadors inicials ja apunten que serà difícil trobar informacions que conjuguen els dos elements. Dels exemples “model” que anteriorment s'havien presentat com a reportatges de l'àmbit dels Objectius de Desenvolupament, Sostenible només un, *La tierra esclava*, compleix tots els requisits tecnològics que defineixen el concepte modern de periodisme de dades.



Font: <https://latierraesclava.eldiario.es/>

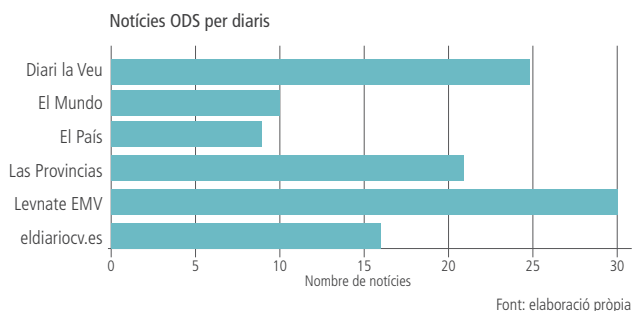
Amb rigor, els altres exemples no obtindrien tal qualificació. S'acosta molt *De hambrientos a gordos*. No debades, per a elaborar-lo Carlos Laorden va servir-se de diversos portals de dades obertes en les organitzacions i institucions relacionades amb l'objecte del seu reportatge. Tanmateix, la recerca de dades la va fer “a la manera tradicional”, sense ferramentes informàtiques de neteja de dades. Sí que va plantejar-se mostrar les dades amb ferramentes de visualització que, a més, permeten la interactivitat de l'usuari en Internet, però no ho va fer “per falta de temps i mitjans”. “La urgència manava”, assegura en declaracions per a aquest informe.

## 4.1. Anàlisi de les informacions publicades

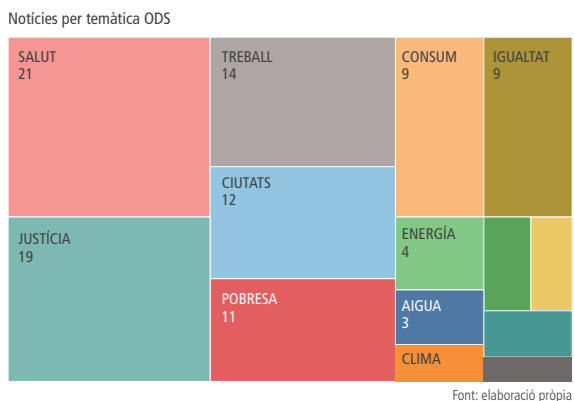
Per comprovar l'estat de la qüestió en la premsa valenciana, s'ha fet el seguiment, durant el mes d'octubre de sis diaris generalistes de l'àmbit del País Valencià: les versions web, en obert, de *Levante-EMV* i *Las Provincias*, *Diari La Veu*, les edicions digitals territorials d'*El País* y *El Mundo* y *eldiariocv.es*, amb l'atenció fixada en la detecció d'informacions relacionades amb les temàtiques dels 17 ODS.

De les detectades s'han triat les que contenen xifres estadístiques per tal d'aproximar-les en un mínim al periodisme de dades: 111 en total. Després s'han agrupat per la seua temàtica als ODS corresponents.

El següent gràfic mostra el nombre de notícies seleccionades relacionades amb temàtiques sobre ODS identificades en cada diari:

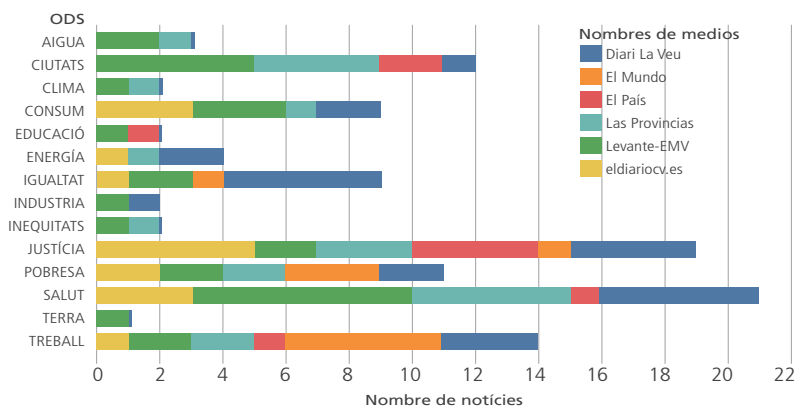


Aquest altre indica la quantitat de notícies totals publicades en els sis diaris segons el tipus d'ODS.



I la següent il·lustració especifica les notícies per temàtica d'ODS en cada un dels diaris:

### Temàtiques ODS per diaris



Font: elaboració pròpia

Com a diari que publica més notícies amb xifres sobre ODS destaca Levante-EMV, sobretot en referència a temes de Salut (Objectiu núm. 3). Les altres temàtiques més nombroses són les relacionades amb Pau, justícia i institucions fortes (Objectiu núm. 16) –en què s’han encabint qüestions de corrupció, transparència, atacs de l’extrema dreta o suïcidis per LGTBfòbia– i les relacionades amb Treball Decent i creixement econòmic (Objectiu núm. 8), on s’enquadren les dades de l’atur.

A la majoria d’aquestes notícies, però, els falta molt per a poder ser considerades producte del periodisme de dades. Pel que fa a les fonts, moltes provenen de notes o rodes de premsa. Són menys les que denoten clarament una recerca pròpia del o la periodista en portals de dades obertes. I pel que fa a l’autoria, si bé predominen les informacions amb noms propis, un bon nombre provenen d’agències de comunicació o s’atribueixen al genèric “redacció”.

D’altra banda, d’aquestes notícies, 21 van acompanyades de recursos infogràfics. S’utilitzen infografies “clàssiques”, pròpies de la publicació en paper, en 11 casos. Les infografies que reclamen la interactivitat del lector són 10. A més només ixen en dos diaris, en Las Provincias i en Levante-EMV, especialment en aquest. Les ferramentes utilitzades: Infogram, Carto i Datawrapper.

Es tracta de les següents informacions:

- *“Casi seis millones de personas vivirán solas dentro de 15 años”.*
- *“Todos los municipios de la Comunitat Valenciana por su nivel medio de riqueza”.*
- *“Los colegios servirán un mínimo de dos raciones de legumbres a la semana”.*
- *“Las denuncias de abusos sexuales a menores aumentan un 80 % en 10 años”.*
- *“Uno de cada cinco valencianos dice haberse sentido discriminado”.*
- *“Solo tres mujeres figuran entre los 20 alcaldes que más cobran en la C. Valenciana”.*
- *“La UE deja sin ayudas directas al 41 % de los agricultores valencianos”.*
- *“El curso comienza con falta de educadores en al menos 45 colegios”.*
- *“Valenciano rico, valenciano pobre”.*
- *“La sanidad necesita 19.951 enfermeras más para garantizar un buen Servicio”.*

## **4.2. Conclusions**

Si considerem aquestes informacions com una mostra del periodisme de dades relacionat amb els ODS al nostre territori, podem afirmar que es troba en un estat incipient, amb només deu notícies en tot un mes i només dos diaris amb capacitat per fer-ho.

També ressalta el caràcter local d'aquestes informacions. En *“La sanidad necesita 19.951 enfermeras más para garantizar un buen Servicio”* sí que s'inclouen dades referides a altres països de l'àmbit europeu, però la majoria manquen d'una concepció glocal. S'hi troben a faltar plantejaments amb un punt d'eixida valencià que deriven després en un tractament temàtic global, o a l'inrevés. Aquest factor és important en l'exposició de temàtiques d'Objectius de Desenvolupament Sostenible si es té en compte que aquests s'emmarquen en una agenda global. Es desprén un regust d'oportunitat “perduda” des d'un punt de vista glocal mentre s'albiren possibles línies d'informacions més intenses.

Pel que fa al conjunt de totes les notícies analitzades, independentment de l'ús o no d'infografies, destaca també aquest excessiu caràcter local i fins i tot certa falta de context. Cal recordar que el periodisme de dades va de xifres i estadístiques, però també ha de servir per contar històries. En aquest sentit, però, cal dir en positiu que, a voltes, després de publicar-se una notícia sense massa context, se'n publiquen altres de més treballades i que fan ressaltar qüestions poc desenvolupades en el primer moment.

D'altra banda, els mitjans compleixen estrictament la norma que perquè un fet que es perllonga en el temps –el cas dels temes de desenvolupament sostenible i cooperació– es convertisca de nou en notícia cal que hi haja imatges d'impacte o enfocaments nous. Això és el que va passar l'octubre en el Dia Internacional per a l'Erradicació de la Pobresa. L'acció que va dur a terme la Coordinadora Valenciana d'ONGD dins de la Campanya Pobresa Zero –una partida de pòquer simbòlica per a advertir sobre les “polítiques de farol” en la lluita contra la pobresa– va situar aquesta problemàtica en l'agenda informativa de tots els diaris analitzats.

Per últim, pel que fa a la baixa presència de dades fruit d'un recerca pròpia se'n deriven diverses possibles conclusions. Que els portals de dades obertes no estan preparats per a donar la informació que es busca, o que els i les periodistes no els dominen prou per a trobar el que desitgen. O que les dinàmiques d'immediatesa i la falta de recursos humans de les redaccions els impedeix investigar en els portals de dades obertes. Motius tots ells preocupants.



## 5. L'opinió dels professionals de la informació

Aquest panorama –estat incipient, poques informacions extretes de portals de dades obertes, certes notícies descontextualitzades i mancades d'un caràcter glocal– contrasta amb la predisposició dels i les professionals. En les conclusions de l'informe de línia de base del projecte *Comunicant pel desenvolupament i periodisme de dades: creant consciència*, quan s'analitzen les actituds dels i les periodistes, aquests reconeixen la potencial contribució del periodisme de dades als objectius de desenvolupament en tres aspectes:

- Denúncia i generació d'opinió pública.
- Afavoriment de l'accés a la informació de la ciutadania.
- Visibilització i posada sobre la taula de temàtiques relacionades amb el desenvolupament, és a dir, fixament de l'agenda política.

Per què, doncs, no es produeixen més informacions consistents que tracten els Objectius de Desenvolupament Sostenible amb periodisme de dades des de l'àmbit valencià?

Entre els i les periodistes assistents al curs *Ferramentes digitals per a periodisme de dades obertes per al desenvolupament* organitzat per ISCOD-PV, s'han concretat aquests factors:

- Les temàtiques de desenvolupament són víctimes també de les dificultats que impedeixen exercitar el periodisme de dades en general: falta de temps per a aprofundir en els temes per les dinàmiques establides en les redaccions, mancades de personal, i falta de formació en aquesta especialitat.
- Endinsar-se en els portals de dades obertes, trobar, extraure, filtrar i combinar amb facilitat les dades que necessitarien –si les poden localitzar, i si hi estan– requereix una habilitat tecnològica absent, ara per ara, entre la major part de la professió periodística valenciana.



- Tot i les polítiques de transparència, els portals de dades obertes contenen encara poques dades aptes per a temes de desenvolupament.
- Les DGC (Dades Generades per la Ciutadania) estan en un estat molt incipient i preocupa la validesa de les seues pròpies estadístiques.
- Massa sovint es deixa en mans de les ONG la recerca de les dades. Els mitjans valoren els departaments de comunicació d'entitats que faciliten notes de premsa mastegades, que proporcionen les dades necessàries provinents de fonts oficials.
- Els esforços en matèria de periodisme de dades en les redaccions se centren en altres tipus de notícies, no en les relacionades amb desenvolupament.
- Les temàtiques sobre ODS no figuren de manera continuada en l'agenda informativa dels diaris valencians. Han interioritzat que els ODS és matèria de les seccions d'internacional, els dominicals o revistes especialitzades, àrees que toquen de manera molt superficial. Només les consideren amb motiu d'un impacte puntual sobre la població local, per exemple, una hipotètica contaminació d'aigües.
- Sempre és possible partir del que és local per acabar parlant del que és global, o a l'inrevés, és a dir, fer-ho de manera glocal, terme que defineix la barreja que es dona entre els elements locals i particulars amb els mundials. Depén de l'interés.

També s'ha demanat als responsables dels sis diaris analitzats que respongueren a aquest qüestionari:

1. Heu incorporat o teniu previsió d'incorporar algun periodista amb coneixements en les actuals ferramentes del periodisme de dades?
2. La vostra agenda informativa recull temes de desenvolupament sostenible globals, portats a l'àmbit local?
3. Quines són les dificultats per a poder fer-ho?

4. Trobeu possible la realització d'informacions que parlen de temes de desenvolupament en termes globals, en l'àmbit de la nostra comunitat? I fer-ho des de la perspectiva del periodisme de dades?
6. Quan feu algun d'aquests temes, consulteu portals de dades obertes, o us baseu en les dades facilitades en roda de premsa i/o nota de premsa?
7. Si teniu/tinguéreu mitjans, quines línies temàtiques relacionades amb Objectius de Desenvolupament Sostenible i Cooperació de l'ONU us agradaria dur a terme?

Les respostes han sigut les següents:

En el **Diari La Veu** no han incorporat ningú amb formació específica. Però està en el seu pensament que en futures incorporacions hi puga haver algú que estiga familiaritzat amb les eines d'aplicació en l'àmbit periodístic de gestió de dades. El seu director, Salva Almenar, afirma que els temes de desenvolupament sí que formen part de l'agenda informativa del diari. *“Són temes que enquadrem fonamentalment en la secció de Medi Ambient i que publiquem, habitualment, els caps de setmana. Temes que afecten el desenvolupament sostenible des del punt de vista del País Valencià”,* indica. La dificultat per a fer-ho més sovint, diu, és *“la falta de recursos humans”* i afeg *“que es necessita temps per a elaborar-los; temps que moltes vegades, no sobra en les redaccions”*. Està convençut que és possible fer-ho en termes globals. Una altra cosa és fer-ho des de la perspectiva del periodisme de dades: *“d'alguna manera sempre gestionem dades, però de moment no puc dir que fem periodisme de dades”,* reconeix. Indica que han fet servir moltes vegades portals de dades obertes, *“encara que sol ser la segona opció”,* i fa una precisió: *“Moltes vegades tenen la particularitat de ser molt difícils d'utilitzar, no és fàcil buscar-hi la informació”*. Pel que fa a les línies temàtiques que els agradaria dur a terme, indica que voldrien seguir *“els relacionats amb la producció sostenible, l'energia sostenible i el medi ambient”*.

En **eldiariocv.es**, de moment tampoc no han incorporat cap periodista de dades, encara que podrien fer-ho pròximament. *“Estem treballant*

*amb experts de dades i de transparència per a crear un lloc de treball especialitzat”, explica el seu director, Adolf Beltran. La seua agenda informativa també preveu temes de desenvolupament sostenible des de l'àmbit local: “són temes que ens interessen”, argüeix. Pel que fa a les dificultats per a poder fer-ho, Beltran afirma que cada vegada en troben menys. Concreta que hi ha al País Valencià bastants experts en matèries relacionades amb la sostenibilitat i afeg un segon factor: “És una qüestió a la qual presta més atenció l'actual govern de la Generalitat”. A la pregunta de si és possible la realització d'informacions que parlen de temes de desenvolupament en termes globals, contesta amb un rotund sí, i també diu que podria fer-se des de la perspectiva del periodisme de dades, encara que, de moment, no poden fer-ho. Quant a l'ús de portals de dades obertes assegura que cada dia, pràcticament, les consulten. Sobre les línies temàtiques relacionades amb els ODS, els agradaria portar a cap treballs sobre “el canvi climàtic, les energies netes i la gestió de residus”. Assegura que aquests són els tipus d'informacions que més a la mà es troben en relació amb la sostenibilitat. Però n'apunta d'altres: “La qüestió alimentària, la demografia, les desigualtats i el tema de la pobresa.”*

En el cas de **Las Provincias**, recentment han assignat un periodista amb dedicació exclusiva a la investigació i ús de grans fonts de dades. Pel que fa a les dificultats per a poder fer periodisme de dades, el subdirector, Carlos Caneiro, assenyala principalment “falta de formació i temps”. Considera que hi ha molts temes que poden partir d'un àmbit global i ser adaptats al territori i que és possible fer-ho des de la perspectiva del periodisme de dades. “De fet, les informacions es nodreixen cada vegada més de les dades, hi ha informes molt sectorialitzats i comparatius que permeten situar la Comunitat Valenciana respecte a la resta”. Busquen en portals de dades obertes com el portal de transparència de la Generalitat, el portal de la contractació de l'Estat i qualsevol base de dades en què poden veure contractes menors. Respecte a línies temàtiques relacionades amb Objectius de Desenvolupament Sostenible i cooperació que els agradaria dur a terme, indica que els interessent “temàtiques relacionades amb les ajudes que es presten, inversions finalistes, subvencions públiques, gent beneficiada per les ajudes i tot allò que permeta visualitzar els plans posats en marxa, com dades territorialitzades, per edat i sexe”.

Des de la direcció de **Levante-EMV** indiquen que no tenen cap figura categoritzada com a periodista de dades, si bé disposen “*d’un redactor especialista en manejar i analitzar tot tipus de dades*”. A més la secció de Disseny i Maquetació té entre les seues principals funcions el tractament de dades complexes per a la seua translació “*de la manera més senzilla, intuïtiva i accessible a gràfics, tant en paper com interactius per a les plataformes digitals*”. També “*la secció d’economia està acostumada a desgranar informes cada dia*”. Consideren que fer periodisme de dades “*és una qüestió d’organització del treball*” i que “*es prefereix la figura de redactors especialistes en la seua àrea d’actuació que, al mateix temps, siguen capaços d’interpretar les dades que reben, en comptes d’utilitzar un sol periodista centrat en ferramentes de periodisme de dades que haja de tindre coneixements de matèries variades*”. Pel que fa a la realització d’informacions que parlen de temes de desenvolupament en termes globals, destaquen la secció setmanal Solidaris tot i que reconeixen que “*possiblement requeriria un perfil de redactor competent en dades*”. En tot cas, les línies temàtiques per què optarien són “*aquelles que en cada moment considerarem més interessants pensant, per un costat, en el valor de les informacions i, per l’altre, en els interessos dels nostres lectors*”.

## 6. Dades obertes sobre ODS

Atesa la importància que per a la pràctica del periodisme de dades tenen els portals de dades obertes, s'ha considerat oportú tractar en un bloc específic la relació entre aquests portals i el Objectius de Desenvolupament Sostenible.

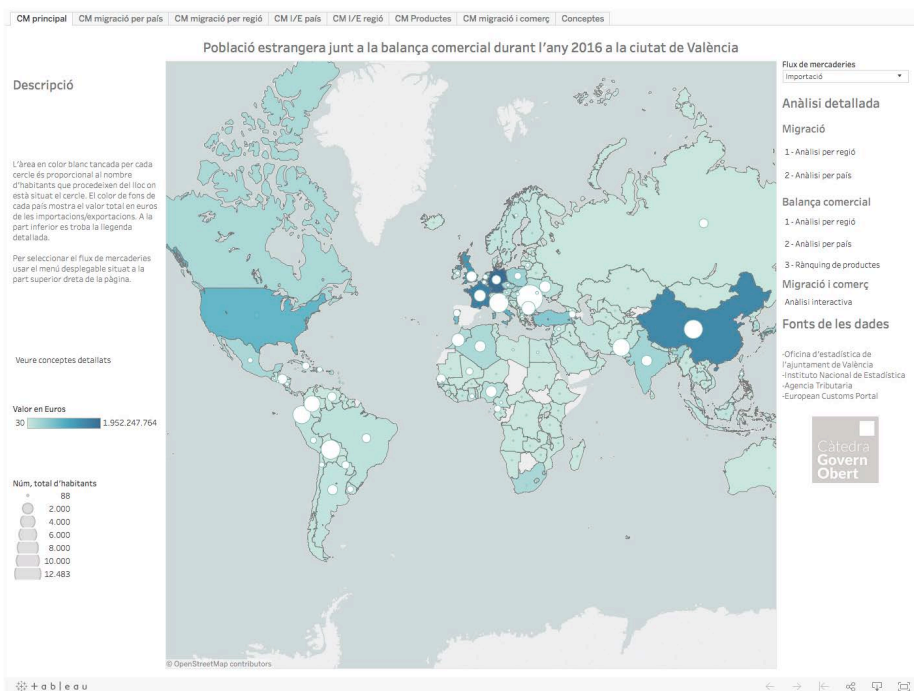
Per a això s'ha consultat personal expert de les càtedres i equips de les universitats públiques valencianes abocats a àrees de transparència, govern obert i tractament de dades amb el desenvolupament de ferramentes concretes.

Ja s'ha parlat de l'informe *Dades generades per la ciutadania des del context valencià* realitzat des de la Càtedra de Govern Obert; creada mitjançant conveni entre l'Ajuntament de València i la Universitat Politècnica de València. En breu, aquesta càtedra també publicarà un estudi centrat en l'ecosistema de les dades obertes per al desenvolupament en la ciutat de València, realitzat per Iván Cuesta. Aquest identifica les possibles aportacions, les carències i els marges de millora de quatre actors clau: les administracions públiques, els *civic hackers*, el periodisme de dades i les organitzacions d'activisme global.

Així mateix dita càtedra s'ha apropiat a la combinació de dades obertes i desenvolupament, des de la pràctica, a través de dos projectes.

El primer d'aquests projectes s'anomena *Migrador*. Està fet amb la ferramenta Tableau i mitjançant visualitzacions interactives a partir de dades públiques, posa en relació la població estrangera que resideix a València amb la balança comercial de la ciutat. Un treball que pot donar peu a diversos titulars.





Font: Projecte Migrador

L'altra experiència tracta la creació d'una ferramenta per a determinar, a partir de l'anàlisi de dades obertes, la millor ubicació per a un centre cívic.

*“En ambdós casos, s'ha posat de manifest l'escassetat de dades obertes per a abordar aquests dos temes. Si bé, en el projecte Migrador vam aconseguir la informació necessària, vam haver de realitzar gran quantitat de treball per a poder-la utilitzar. En el projecte dels centres cívics es va haver de construir una aproximació a la solució a causa de la falta de dades obertes relacionades”, explica Álvarez.*

En la Universitat d'Alacant, el grup GPLSI (Grup de Processament del Llenguatge Natural i Sistemes d'Informació) ha desenvolupat la ferramenta *Socialanalytics*, fruit de diverses tesis i projectes, que realitza una recol·lecció de grans volums de dades des de xarxes socials (en principi, obertes) i

que, mitjançant representacions gràfiques, s'utilitza tant per a l'elaboració d'informes privats (per exemple, sobre dades de màrqueting d'una empresa) com per a l'elaboració d'informes públics i fins i tot articles periodístics. En aquest sentit, i com a exemples, Invattur l'està usant per a l'elaboració d'informes sobre reputació dels municipis turístics i el diari Informació l'ha utilitzat algunes vegades com a baròmetre de les campanyes electorals.

Aquesta ferramenta no ha sigut utilitzada sobre temes d'Objectius de Desenvolupament Sostenible o de Cooperació, però segons el responsable del grup GPLSI, Patricio Martínez, *“pot fer-se”*. Per exemple, si s'entra en el seu *anàlisi de l'IBEX35* es veu que estan escoltant tot el que es diu en xarxes sobre aquestes empreses. Quan es mira en l'apartat Minería Social les etiquetes que acompanyen aquests missatges denoten que n'hi ha un nombre determinat que es refereixen a #cambioclimatico. Si es fa clic sobre aquesta etiqueta, tot el panell es reconfigura per mostrar únicament dades de missatges que es refereixen a aquestes empreses i que parlen sobre canvi climàtic. Així es pot anar jugant amb els filtres per anar obtenint el que es va necessitant.

Pel que fa a la possibilitat de realitzar altres relacions d'Objectius de Desenvolupament Sostenible amb portals de dades obertes, Patricio Martínez considera que la dificultat radicaria *“en el fet que estigueren disponibles les dades que es necessitarien, cosa que no sempre passa”*.



## 7. Portal de dades obertes de la Generalitat

Per a corroborar la dificultat de trobar dades obertes sobre Objectius de Desenvolupament Sostenible s'ha fet l'exercici pràctic de consultar el *portal de dades obertes de la Generalitat Valenciana*. També s'ha considerat adient entrevistar el cap de la Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació, Manuel Alcaraz, atés que la dita conselleria engloba els àmbits que es tracten en aquest informe.

En el portal s'hi poden trobar algunes dades segmentades de temàtiques referents als ODS entre els 167 conjunts disponibles. Sorpren que siga un nombre tan reduït i també la dispersió i antiguitat d'aquestes dades. Un fet que reconeix el mateix conseller Manuel Alcaraz.

*“Som conscients que és molt poc, però s'ha encetat el camí”,* considera. Alcaraz relata un punt de partida advers: *“Veníem d'una situació caracteritzada per la corrupció i la demanda de transparència pura era molt forta així que vam prioritzar aquesta vessant més política per damunt del portal de dades obertes. A més, l'últim govern del PP va suprimir la Direcció General d'Estadística, que és clau, i ens hem trobat que no tenim estudis actualitzats centralitzats. No obstant això, la directriu que es va donar a les conselleries és que totes les bases de dades que es tingueren foren integrades en el portal”*. Alcaraz confia en *“una segona legislatura, amb més capacitat econòmica”,* per a presentar un catàleg de dades obertes *“més potent del que tenim a hores d'ara”*.

Mentrestant, a hores d'ara, la Direcció General de Transparència i Participació, en col·laboració amb la Direcció General de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions, està treballant per *“reforçar”* els continguts del Portal de Dades Obertes en les següents línies:

- L'actualització dels conjunts ja publicats.
- La càrrega de conjunts de dades de l'Institut Cartogràfic Valencià.



- La incorporació dels conjunts del Portal Estadístic de la Generalitat Valenciana.
- Adaptació de la informació publicada al Portal de Transparència, GVA Oberta, per incorporar-la com a conjunts de dades reutilitzables en el Portal de Dades Obertes de la Generalitat.

En concret, sobre dades d'Objectius de Desenvolupament Sostenible, el conseller s'acaba de plantejar la reorganització de les dades per mostrar-les sota aquest epígraf i facilitar el seguiment dels complimentes. Tanmateix, ho posposa *"al moment en què disposem d'indicadors definits pel govern estatal"*.



## 8. Recapitulació i propostes

El que s'ha vist fins ací ens ofereix un panorama, pel que fa al periodisme de dades sobre Objectius de Desenvolupament Sostenible al País Valencià, marcat per la falta de mitjans materials i de professionals especialitzats en un context encara de crisi en els diaris valencians, de retallades i redaccions reduïdes i sotmeses al mateix temps a criteris de rapidesa i immediatesa que en dificulten la pràctica.

Tot i el desig en les redaccions d'incorporar personal expert en dades, es planteja que això també pot ser difícil per la falta de formació específica. Amb màsters fora de l'abast econòmic, el dèficit de formació passa per continuar amb la programació de cursos de capacitació que permeten el domini de les dades obertes o la modificació dels plans d'estudi de les universitats públiques valencianes.

A més es requereixen portals de dades obertes de fàcil consulta, més complets i actualitzats en relació amb les dades sobre ODS, i que integren les dades provinents de les diverses administracions i organitzacions ciutadanes. La Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació, dirigida per Manuel Alcaraz, té plans en aquest sentit, però el camí és llarg. Potser, com deia en Periodisme de dades en València un dels referents en aquest camp, Daniele Grasso, cal que els mateixos periodistes canvien la mentalitat, *“no anar a l'ajuntament a fer una pregunta al regidor de torn i demanar dades, sinó veure si estan en el portal. I si no hi estan, exigir que hi estiguen. Després, quan les tingues, ja pots anar a interpel·lar el regidor que porte el tema”*.

La resolució de la falta de formació i l'adequació dels portals impulsaria l'aplicació de les tècniques del periodisme de dades a les temàtiques sobre ODS, ara per ara massa focalitzades en qüestions locals amb a penes connexions d'àmbit global. Sembla que els diaris valencians han deixat en mans de la premsa estatal el tractament dels temes sobre ODS en la seua vessant internacional. El Levante-EMV i Las Provincias, porten a l'àmbit valencià les dades estatals, però no les mundials. Les reduïda delegació d'El País i el diari ociv.es manquen a hores d'ara de mitjans per

a fer periodisme de dades, i són les seues matrius les encarregades de dur a terme temàtiques d'ODS en termes globals a través de les seccions Planeta Futuro i Desalambre, respectivament. Tampoc compta amb mitjans el Diari La Veu, tot i destacar com a segon diari que publica sobre temes d'objectius de desenvolupament.

Tanmateix, amb dedicació i consulta dels pertinents portals de dades obertes podrien fer-se informacions de caràcter més glocal, terme que defineix la barreja que es dona entre els elements locals i particulars, amb els mundials. En aquest sentit, convindria apropar al periodisme valencià les principals fonts de dades obertes per al desenvolupament: *The World Bank*, *FAO*, *Open Data for Development*, *Global Partnership for Sustainable Development Data*, *Data for Development Festival*, *Resource Watch*, o *API Highways*.

## 8.1 Possibles línies temàtiques

Per a contribuir a la difusió dels Objectius de Desenvolupament Sostenible en un sentit glocal, des de la vessant de la cooperació i amb les ferramentes del periodisme de dades, els diaris valencians podien plantejar-se treballar en línies temàtiques com les que a continuació es proposen:

- Determinar les migracions que es produeixen al País Valencià per recordar, des d'aquest fet, les problemàtiques dels països d'origen dels nouvinguts, allò que els ha forçat a marxar.
- Detallar, amb mapes de localització, els projectes de cooperació internacional posats en marxa per entitats i institucions públiques valencianes amb dades sobre el seu cost i el seu aprofitament.
- Realitzar el seguiment dels controls del grau de compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible amb dades de la situació al País Valencià.

## 8.2. Monitoratge resposta a demandes d'ONGD

Una altra proposta és el monitoratge, des de l'anàlisi de dades obertes, de la resposta a les demandes de les Organitzacions No Governamentals pel Desenvolupament (ONGD), en el marc de l'escenari polític preelectoral. Un treball que podrien dur a terme els diaris valencians amb les ferramentes que ofereixen les universitats públiques valencianes.

Per exemple, es proposa analitzar les referències dels candidats i candidates a les eleccions municipals i al govern de la Generalitat a la demanda de la destinació del 0,7% de la renda nacional bruta a ajudes oficials de desenvolupament; l'augment de l'ús de les energies renovables; o l'establiment del treball decent. En definitiva, el grau de compromís que pensen adoptar sobre el compliment de cada un dels dèsset Objectius de Desenvolupament Sostenible.

# 9. Annex 1



## Objectiu 1. Fi de la POBRESA

Posar fi a la pobresa en totes les seues formes en tot el món.



## Objectiu 2. FAM Zero

Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure l'agricultura sostenible.



## Objectiu 3. SALUT i benestar

Garantir una vida sana i promoure el benestar per a tots en totes les edats.



## Objectiu 4. EDUCACIÓ de qualitat

Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge al llarg de tota la vida per a tots.



## Objectiu 5. IGUALTAT de gènere

Aconseguir la igualtat entre els gèneres i apoderar a totes les dones i xiquetes.



## Objectiu 6. AIGUA i sanejament

Garantir la disponibilitat d'aigua i la seua gestió sostenible i el sanejament per a tots.



## Objectiu 7. ENERGIA ASSEQUIBLE I NO CONTAMINANT

Garantir l'accés a una energia assequible, segura, sostenible i moderna per a tots.



## Objectiu 8. TREBALL DECENT i creixement econòmic

Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tots.



## Objectiu 9. INDÚSTRIA, innovació, infraestructura

Construir infraestructures resilients, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.



## Objectiu 10. Reducció de les DESIGUALTATS

Reduir la desigualtat en i entre els països.



## Objectiu 11. Ciutats i comunitats SOSTENIBLES

Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguen inclusius, segurs, resilients i sostenibles.



## Objectiu 12. Producció i CONSUM RESPONSABLE

Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.



## Objectiu 13. Acció pel CLIMA

Adoptar mesures urgents per a combatre el canvi climàtic i els seus efectes.



## Objectiu 14. Oceans i vida SUBMARINA

Conservar i utilitzar de manera sostenible els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible.



## Objectiu 15. Ecosistemes TERRESTRES

Protegir, restablir i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, efectuar una ordenació sostenible dels boscos, lluitar contra la desertificació, detindre i revertir la degradació de les terres i posar fre a la pèrdua de diversitat biològica.



## Objectiu 16. Pau i JUSTÍCIA

Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tots i crear institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.



## Objectiu 17. ALIANÇES

Enfortir els mitjans d'execució i revitalitzar l'aliança mundial per al desenvolupament sostenible.